rum conſtituti ſunt ſii, qui quaſi caſtrenſe peculium poſſident: Si[1] enim ſui juris efficiantur[2]: proculdubio eſt, eorum teſtamenta, & pro ipſis rebus, quas antea ex quaſi caſtrenſi peculio habebant, poſſe de inofficioſo querelam ſuſtineri: cum neque nomen[3] peculii permaneat, ſed aliis rebus confunditur, & ſimilem fortunam recipit, quemadmodum & cæteræ res eorum, quæ in unum congregantur ex omnibus patrimonium. Dat. Kal. Sept. Conſtantinop. poſt conſulatum LAMPADII & ORESTIS VV. CC. anno ſecundo 532.

TIT. XXIX.
DE INOFFICIOSIS[4] DONATIONIBUS.

Si mater filiis, vel extraneis donaverit.

1. Imp. PHILIPPUS A. Nicanori & Papianæ.

SI (ut allegatis) mater veſtra ad eludendam[5] inofficioſi querelam, pene[6] univerſas facultates ſuas, dum[7] ageret in rebus humanis, factis donationibus[8], ſive in quosdam liberos, ſive in extraneos[10] exhauſit: ac poſtea vos ex duabus unciis ſcripſit heredes, easque legatis & fideicommiſſis exinanire[11] geſtivit: non injuria juxta formam de inofficioſo teſtamento conſtitutam ſubveniri vobis, utpote quartam partem non habentibus, deſideratis. PP. 14. Kalend. Septembr. PHILIPP. A. & TITIANO CONSS. 246.

Si pater filio in poteſtate, vel emancipato donaverit.

2. Impp. VALERIANUS & GALLIENUS AA. Acriæ.

SI pater omne patrimonium ſuum impetu quodam immenſæ liberalitatis in filium effudit, aut[12] in poteſtate [ejus] ſi permanſit, & arbitri familiæ erciſcundæ officio congruit, ut tibi quartam[13] [partem] debitæ ab inteſtato portionis præſtet incolumem: aut ſi emancipatus[14] is fuit, [&] quia donatio non[15] indiget alieno adminiculo, ſed ſuis viribus nititur juxta conſtitutiones, is, qui provinciam regit, ad ſimilitudinem[16] inofficioſi teſtamenti querelæ, auxilium tibi æquitatis impertiet. PP. 6. Kal. Aug. MAXIMO II. & GLABRIONE CONSS. 257.

De teſtato, vel inteſtato.

3. Iidem AA. Æliano.

PRecibus quidem tuis propoſita reſcripta eos parentes denotant, qui [cum] teſtamento facto vivi patrimonium ſuum immenſis donationibus exinaniſſent, inane[17] nomen heredum liberis reliquerunt: ſed[18] ad inteſtatos[19] quoque eadem ratio æquitatis extenditur. PP. 10. Kal. Novembr. ipſis IV. & III. AA. CONSS. 258.

Si ſit locus reſtitutioni in integrum.

4. Impp. DIOCLET. & MAXIM. AA. Ariſtinæ.

SI filius[20] tuus immoderatæ liberalitatis effuſione patrimonium ſuum exhauſit: Præſidis[21] provinciæ auxilio uteris: qui diſcuſſa fide veri, ſi[22] in integrum reſtitutionem in filii perſona tibi competere ob improbabilem donationis enormitatem animadverterit; in removendis his, quæ perperam geſta ſunt, tibi ſubveniet: ideoque non eſt tibi neceſſarium[23] adverſus immodicas donationes auxilium ad[24] inſtar inofficioſi teſtamenti. Dat. 6. Id. Febr. MAXIMO II. & AQUILINO CONSS. 286.

De donatione in filios emancipatos collata, & de liberis ſupervenientibus.

5. Iidem AA. Cottabeo.

SI totas facultates tuas per donationes vacuas feciſti, quas in emancipatos[25] filios contuliſti: id[26], quod ad ſubmovendam inofficioſi teſtamenti querelam[27] non ingratis[28] liberis relinqui neceſſe eſt: ex factis donationibus detractum, ut filii, vel nepotes[29] poſtea ex quocunque[30] legitimo matrimonio nati, debitum[31] bonorum ſubſidium conſequantur, ad patrimonium tuum revertetur. Dat. 2. Kal. Mart. MAXIMO II. & AQUILINO CONSS. 286.

De eo, qui voluntatem agnovit. De reſtitutione in integrum. De legitima portione.

6. Iidem AA. Demetrianæ.

CUm donationibus in fratrem tuum collatis facultates patris tui exhauſtas eſſe, eundemque patrem veſtrum ea, quæ ſuperfuerant, codicillis inter vos diviſiſſe proponas, ſi[32] voluntatem ejus non agnoviſti, nec beneficio ætatis adverſus hoc juvari poteris, nec tantum, quos a patre data, & fideicommiſſum continent, quantum ad ſummovendam querelam ſufficiat: de enormitate donationum ad[33] exemplum inofficioſi teſtamenti Præſes provinciæ juriſdictionis ſuæ partes exhibebit. PP. Kal. Maji, CONSS. ut ſupra 286.

Quatenus donatio revocetur.

7. Iidem AA. Ammiano.

SI mater tua patrimonium ſuum ita profunda liberalitate in fratrem tuum eviſceravit[34] opibus ſuis exhauſit, ut quartæ partis dimidium[35], quod ad excludendam inofficioſi teſtamenti querelam adverſus te ſufficeret, in his donationibus, quas tibi largita eſt, non habeas[36]: quod immoderate geſtum eſt, revocabitur. PP. 5. Id. Maji, Conſſ. ut ſupra 286.

De eo, quod uxor a marito ſibi donatum ſilio communi donavit.

8. Iidem AA. Auxanoni.

SI liqueat, matrem tuam interventendæ quæſtionis inofficioſi cauſa patrimonium ſuum donationibus in tuum filium collatis exhauſiſſe, cum adverſus eorum cogitationes, qui conſiliis ſupremum judicium anticipare[37] contendunt, & actiones filiorum exhauriunt, alium querelæ ratio depoſcat: quod donatum eſt, pro[38] ratione quartæ inofficioſi teſtamenti convicti diminuetur. §. 1. Nam quod uxor a marito in ſe matrimonii[39] tempore donationis cauſa[40] collatum, emancipato filio communi, conſentiente domino[41] donavit, velut[42] ex bonis patris (de cujus ſubſtantia prohibente matrimonio[43] non potuit exire) datum accipi, rationis eſt: in quibus, ſi idem conſilium & eventus comprehendatur, lex, quam de patrimonio matris ediximus, obſervabitur. PP. 3. Id. Sept. CC. CONSS. 294.

De tempore querelæ.

9. Impp. CONSTANTIUS A. & JULIANUS Cæſ. Olybrio.

NOn[44] convenit dubitari, quod immodicarum donationum omnibus querela ad[45] ſimilitudinem inofficioſi teſtamenti legibus fuerit introducta: ut ſit in hoc actionis utriusque vel una[46] cauſa, vel ſimilis exiſtimanda, & idem [&] temporibus[47] & moribus[48]. Dat. 14. Kalend. Jul. TAURO & FLORENTINO CONSS. 361.

TIT. XXX.
DE INOFFICIOSIS DOTIBUS[49].

1. Imp. CONSTANTIUS A. ad Maximum Præſidem Ciliciæ.

CUm[50] omnia[51] bona a matre tua in dotem dicantur exhauſta, [leges] legibus concordare promptum eſt: ut ad[52] exemplum inofficioſi teſtamenti adverſus dotem immodicam exercendæ actionis copia tribuatur, & filiis conquerentibus emolumenta debita[1] conferantur[2]. Dat. 4. Kal. Junii, TATIANO & CEREALE CONSS. 358.

1 *Peculium* proprie dicitur is habere, qui ſui juris non eſt: itaque ſui juris factus quod antea peculium erat caſtrenſe, vel quaſi, peculium eſſe deſinit: adde quæ ſcripſi ad *l.* 1. §. 22. *D. de collat.* 2 Mutato ſtatu perſonæ, rei ſtatum mutari convenit. 3 Ceſſante nomine, ceſſat privilegium nominis. 4 *Novell.* 92. & 41. *Synopſ. Baſil.* 5. & 2. *C. Th.* 20. vid. Cujac. 5. *obſerv.* 14. Ad hujus Tituli leges prope ſingulas vide Anton. Fab. 3. *Conjectur.* 17. 5 Qui univerſas pene facultates donat, inofficioſe (reſpectu liberorum) donat. 6 Ad intervertendam inofficioſi querelam parens ſuum patrimonium exinanire cuivis donando non poteſt. *l.* 87. §. 3. *D. de leg.* 2. adde *l.* 16. *in fin. D. de jure patron.* 7 In eo differt hic titulus a ſuperiore. 8 Quando detur querela inofficioſæ donationis vide per Jaſonem *ad l. emancipata in fin.* Ĵ. *qui admitt. & ad l. cum mota. n.* 14. S̄. *de tranſact.* porro an poſſit pater pro libito diſponere de bonis ſuis; & majorem dotem uni filiæ aſſignare quam alteri, quæque alia ſunt his ſimilia, de iis vide Dec. *conſ.* 26. 89. 277. 279. 392. & 547. Alexand. *conſ.* 33. *l.* 4. Baldum Novellum *in tract. de Dote in* 6. *part. verſ. prædicta conferunt. in* 17. *privil.* Mod. 9 *l.* 2. *infr. h. t.* vid. Clar. 4. *ſent.* §. *donatio. q.* 24. 10 Immenſa donatio inter vivos, a quovis parente cuivis facta revocari poteſt a donatoris liberis. 11 *d.* §. 3. 12 Donatio facta a patre filio in poteſtate, non valet, vid. tamen Socin. *reg.* 103. Valebit igitur facta filio emancipato, vel a matre facta, vel filio naturali, vel filio conjugis, ſi loci conſuetudine conjuges pro emancipatis habeantur: valet præterea donatio ſi confirmetur morte. vid. Covar. 2. *variar. reſol.* 4. 13 Quartam portionis debitæ ab inteſtato obſerva, quæ eſt alia a portione debita omnibus liberis ab inteſtato. Hæc, ut ita dicam, ſtirpis & deſcendentium ſimul conjunctorum eſt: illa ſingulorum capitum ſive ſingularum perſonarum vel ſingulorum liberorum eſt. 14 Nihil refert, donatio inofficioſa a parente facta fuerit extraneo, vel uni ex ſuis in poteſtate poſito, vel emancipato. *l.* 5. Ĵ. *h. t.* 15 Vid. Cujac. 13. *obſ.* 33. 16 Donatio inter vivos immenſa revocatur, ad ſimilitudinem inofficioſi teſtamenti, *ut hic.* 17 Inane nomen heredis habetur, cum hereditas relinquitur immenſis donationibus exhauſta. 18 Teſtati cauſa ad inteſtati cauſam ex æquo & bono producitur. 19 Sive parens mortuus ſit teſtatus ſive inteſtatus, revocari poteſt ejus immenſa donatio. 20 Parentibus licet revocare immenſas donationes a liberis factas. 21 Adverſus donationem immenſam, Præſides ſolent reſtituere, non ipſi principes. 22 Querela inofficioſæ donationis non competit adverſus inofficioſam donationem, ſi adverſus eam donationem reſtitutio in integrum impetrari poteſt, atque ita reſtitutionis in integrum ſubſidiaria hæc erit actio. 23 Neque poſſibile. *Accurſ. Bald.* 24 Senſus eſt; Ut ad revocandum inofficioſum teſtamentum, ſic & ad donationes inofficioſas a Præſide reſtitui ſufficit. 25 *l.* 2. S̄. *h. t.* 26 Inofficioſa donatio propter liberos revocatur, non in univerſum, ſed ad finem legitimæ liberis debitæ, *ut hic.* Cur non in ſolidum? Quod licet patri per teſtamentum, hoc eidem licet per contractum. Teſtamento autem plus legitima relinquere non cogitur. Quid? ipſe pater poteritne a donatario eatenus donationem revocare? Quidam ita putant: Baldus negat: ne alioqui tempore plus petatur: proinde a donatoris liberis donationem eatenus revocari: ejusque partis dominium ad ipſius donatoris patrimonium reverti, *ut hic.* 27 Hinc in eo diſputant interpretes, totane donatio ſupervenientibus liberis revocetur, an usque ad legitimam tantum? de quo vide late Bartol. *ad l. Titia.* §. *Imperator. num.* 6. *de legat.* 2. Jaſonem *ad Auth. ſi qua mulier. num.* 6. S̄. *de ſacroſ. eccleſ.* Decium *ad l.* 3. *n.* 4. S̄. *de pact.* Rip. *ad l. ſi unquam. quæſt.* 49. Ĵ. *de revocand. donat.* Ant. Rub. *ad d. l. Titia.* §. *Imperator. num.* 106. & 186. Didacum Covarruviam *lib.* 1. *variar. reſol. c.* 19. Molinæum *in tract. de inoff.* & Rainaldum Corſum *lib.* 2. *indagat. c.* 26. Mod. 28 Parens immenſam donationem a ſe factam propter liberos revocare poteſt. Liberi tamen non cenſentur, qui ſunt ingrati. Poſſis etiam colligere, Ingratis liberis non permitti donationem a patre factam revocare. 29 *Subaudi*, patre eorum mortuo. propter natum nepotem, parens inofficioſam donationem revocare poteſt. Poſſis etiam colligere: Suis, etiam ſecundi gradus & ulterius jus revocandæ immenſæ patrum donationis competere. 30 Propter illegitimos liberos parens donationem factam revocare non poteſt. Poſſis etiam colligere, Illegitimis liberis jus revocandæ donationis paternæ non competere. 31 Legitima portio debitum bonorum ſubſidium, *ut hic:* debitum *Novell.* 18. νόμιμον μέρος, λάχος ποσημόριον. Subſidium dicitur, quia judicium patris lex ſupplet: Debitum vero ſubſidium, quia vel jure naturæ debetur. *l.* 36. §. 2. *ſupr. de inoffic. teſtam.* Hinc etiam colligunt, Donationes inofficioſas, non in ſolidum, ſed ad finem tantum modumque legitimæ revocari: idque etiam innui *l.* 2. *l.* 8. *hoc titulo.* Imo totum, quidquid largitus eſt parens, id revocare poteſt, & ad ejus patrimonium revertitur. *l.* 8. Ĵ. *de revocandis donation.* Solve, Multum intereſt pater extraneis donaverit, an filiis quibusdam. Multum etiam refert, donaverit ante liberos ſuſceptos, vel poſt. Dicta lex octava locum habet in donatione ante liberos ſuſceptos, & extraneis facta. Hæc lex & lex 8. Ĵ. *h. t.* & lex 87. §. 3. *D. de legat.* 2. agunt de donatione propriis liberis facta, & fortaſſis in defecta ſeu decrepita prorſus ætate. Licet autem ſuperiores leges ita poſſint conciliari; vide tamen Cujac. *Novell.* 92. Papon. 1. *Notar.* 6. *cap. des donations*, *fol.* 357. 358. Notabis interim, inofficioſas donationes in eo differre ab inofficioſo teſtamento: quod in hoc donata revocentur in ſolidum: In illis autem id tantum reſcindatur & revocetur, quo portio debita liberis minuitur. 32 Qui judicium defuncti poſt mortem ejus comprobavit, qui diviſioni bonorum a patre factæ minor conſenſit, qui tantum in dote aut fideicommiſſo habet, quantum valet legitima, donationes a patre cuivis factas non revocat. Hanc igitur querelam excludit agnitio ſeu comprobatio voluntatis defuncti, alia actio, legitimæ adeptio, *ut hic.* Quid ſi legatum agnovit? Non excluditur hac querela, niſi renunciandi vel compenſandi animo agnoverit, vel ſi querela excludi dixeris, poteris addere, jure ad ſupplementum agendi non excludi. *Bald.* 33 *l.* 2. *in fin.* S̄. *h. t.* 34 Ex hoc loco legem 87. §. 3. *in fin. D. de leg.* 2. expone. 35 Collatas donationes in liberos liberi poſtea ſuſcepti non revocant in ſolidum: ſed pro ratione Falcidiæ tantum. *d.* §. 3. *l.* 5. S̄. *l.* 8. Ĵ. *h. t.* 36 Donatio inofficioſa revocatur quatenus, aut ea tantum parte, qua inofficioſa eſt. 37 Donatio inofficioſa in fraudem ejus, quod in teſtamento liberis coguntur parentes relinquere, fieri non debet. 38 Vid. *l.* 9. Ĵ. *h. t. l. un.* Ĵ. *tit. prox.* 39 Conſtante matrimonio vir uxori donare non poteſt. 40 Dominium rei a marito uxori donatæ conſtante matrimonio ab ipſo marito non diſcedit. *l.* 6. Ĵ. *de don. int. vir.* 41 Uxores maritos ſolebant appellare *dominos.* Poteſt etiam dominus appellari, rei reſpectu, *ut infr. dicam.* 42 Si uxor rem acceptam a marito conſtante matrimonio alicui donaverit, non tam ipſa, quam ipſe maritus donaſſe intelligitur. Atque ita, non donat is modo, qui verbis donat, ſed qui conſentit. Unde colligas, in hujus generis donationis inſinuatione non loquentis, ſed conſentientis præſentiam & nomen requiri. 43 Male quidam legunt, *patrimonio.* 44 *d. l. un. C. Th. h. t. lib.* 2. *tit.* 20. 21. 45 Argumentum ſeu extenſio inofficioſi teſtamenti ad inofficioſam donationem: inofficioſi teſtamenti, & inofficioſæ donationis ſimilitudo hæc eſt, ut adverſus ea competat querela. 46 *C. Theod.* 2. *tit.* 20. 21. 47 Querela inofficioſi quinquennio expirat. *l.* 34. *in fin. l.* 36. §. 2. S̄. *de inoffic. teſtam.* ergo & inofficioſæ donationis, quæ ei exæquata, *ut hic.* 48 Id eſt, conditione. Quid? Inofficioſum teſtamentum revocari poſſe certum eſt a fratribus defuncti certis caſibus, *l.* 21. S̄. *tit. prox.* Poteritne ergo iisdem caſibus revocari inofficioſa inter vivos donatio a fratre facta? Puto id eſſe æquius, qua de re *alibi* dicam plenius. 49 *L.* 2. *C. Theod.* 21. adde quæ not. ad *tit. Si adverſus dotem* S̄. Dos inofficioſa quando dicatur, vid. apud Campegium *tract. de dote parte* 1. *quæſt.* 55. 50 *l.* 1. *C. Theod. h. t.* 51 Dos omnium bonorum propter liberos poſtea natos aut legitimatos. adde *l.* 29. §. 1. *D. de inofficioſ. teſtam.* revocari poteſt: non in ſolidum, ſed pro ratione legitimæ. *in fin. infr. h. t.* Nam quæ jam liberos habet, non poteſt, niſi certa quantitate, dotem ſecundo marito conſtituere. *l.* 6. Ĵ. *de ſecund. nupt.* 52 Dotis inofficioſæ, & teſtamenti inofficioſi, *ut hic;* & inofficioſæ donationis ſimilitudo. *ut l. ult.* S̄. *tit. prox.*

plum

plum inofficioſi teſtamenti adverſus dotem immodicam exercendæ actionis copia tribuatur, & filiis conquerentibus emolumenta debita[1] conferantur[2]. Dat. 4. Kal. Junii, TATIANO & CEREALE CONSS. 358.

TIT. XXXI.
DE PETITIONE HEREDITATIS[3].

De fiſco & privatis. 1. *De uſuris & fructibus.*

1. Imp. M. ÆLIUS ANT. A. Augurino Proconſuli Africæ.

SEnatusconſultum[4] auctore Divo Hadriano avo meo factum, quo cautum eſt, quid & ex quo tempore evicta[5] hereditate reſtitui debeat, non ſolum ad fiſci cauſas[6], ſed etiam ad privatos hereditatis petitores pertinet. §. 1. Uſuras[7] vero pecuniarum ante litis conteſtationem ex die venditionis[8] hereditariarum rerum ab eo factæ, qui antea poſſidebat, collectas, nec non etiam fructus bonæ fidei poſſeſſores reddere cogendi non ſunt, niſi ex his locupletiores[9] extiterint. Poſt[10] litem autem conteſtatam, tam fructus [non] venditarum rerum, non ſolum quos perceperunt, ſed[11] etiam quos percipere poterant, quam uſuras pretii rerum ante litis conteſtationem venditarum, ex die conteſtationis[12] computandas, omnimodo reddere compellantur. PP. 6. Kal. Febr. CLARO & CETHEGO CONSS. 171.

De emptore hereditatis & fructibus.

2. Impp. SEVERUS & ANTON. AA. Marcello militi.

SI poſt motam controverſiam Menecratis bonorum partem dimidiam Muſæus ab herede ſcripto quæſtionis illatæ[13] non ignarus comparavit: tam ipſe quaſi malæ fidei poſſeſſor, quam heredes[14] ejus fructus reſtituere coguntur. Si vero venditionem lite[15] antiquiorem[16] eſſe, liquido probetur, ex eo die fructus[17] reſtituantur, ex quo[18] lis in judicium deducta eſt. Fructibus[19] enim augetur hereditas, cum ab eo poſſidetur, a[20] quo peti poteſt. Emptor autem, qui proprio[21] titulo poſſeſſionis munitus eſt, etiam[22] ſingularum rerum jure convenitur. Dat. Kalend. Jul. SEVERO A. II. & VICTORINO CONSS. 201.

De exceptione rei judicatæ.

3. Iidem AA. Epicteſidi [P.]

HEreditas materteræ petita non[23] infringit alterius hereditatis petitionem, quæ venit ex[24] alia ſucceſſione. Sed & ſi quæſtionis titulus prior inofficioſi[25] teſtamenti cauſam habuiſſet: judicatæ rei præſcriptio non obſtaret eandem hereditatem ex alia cauſa vindicanti. PP. 5. Id. Aug. GETA & PLAUTIANO CONSS. 204.

De compenſatione.

4. Imp. ANTON. A. Vitaliano.

IN reſtituenda hereditate compenſatio ejus habebitur, quod te in mortui infirmitatem[26], inque ſumptum funeris[27] bona fide ex proprio tuo patrimonio erogaſſe probaveris. PP. Kal. Mart. ANTONINO A. IV. & BALBINO CONSS. 214.

5. Idem A. Poſthumianæ.

DE[28] hereditate quam bona fide poſſidebas, ſi contra te pronunciatum eſt: in reſtitutione ejus detrahetur, quod creditoribus ejusdem hereditatis exolviſſe[29] te bona fide probaveris: nam repeti a creditoribus, qui ſuum[30] receperunt, non poteſt. PP. 6. Kal. Junii, ANTONINO A. IV. & BALBINO CONSS. 214.

De avo nomine nepotis hereditatem petente a tutoribus, quos non jure datos eſſe contendit.

6. Imp. ALEX. A. Firmino.

SI putas[31] non jure tutores datos nepotibus tuis, eo quod eos dicas in tua eſſe poteſtate: petere ab his hereditatem filii tui emancipati[32] non moreris, cujus commodum ad te pertinere dicis, judice ſtatuturo, an a Præſidalibus actis diſcedendum ſit, qui eis tutores dedit, cum in tua poteſtate negarentur eſſe. PP. 10. Kal. JULIANO II. & CRISPINO CONSS. 225.

De uſucapione, & longi temporis præſcriptione.

7. Impp. DIOCLET. & MAXIM. AA. & CC. Reſtitutæ.

HEreditatis petitionem, quæ[33] adverſus[34] pro herede, vel [pro] poſſeſſore poſſidentes exerceri poteſt, præſcriptione[35] longi temporis non ſummoveri, nemini incognitum eſt: cum mixtæ perſonalis actionis ratio[36] hoc reſpondere compellat. A cæteris autem tantum ſpecialibus in rem actionibus, vindicare poſſe manifeſtum eſt, ſi non agentis intentio per uſucapionem, vel longum tempus exploſa ſit. PP. 11. Kalend. Auguſt. CC. CONSS. 294.

De ſtatu teſtatoris inquirendo.

8. Iidem AA. & CC. Haſterio.

LIber necne fuerit teſtator[37], ante[38] omnia disquiri debet cum[39] hereditas petitur. Dat. 4. Kalend. April. CC. CONSS. 300.

Si ſcripti heredes repudiaverint.

9. Iidem AA. & CC. Demophiliæ.

SI ſcripti heredes delatam ſibi ſucceſſionem cognati [tui] repudiaverunt[40], & hanc honorario, vel civili jure quæſiſti: res hereditarias, quæ in eadem cauſa durant, hereditatis petitione vindicare potes. Dat. 3. Kal. Decembr. *Nicomediæ*, CC. CONSS. 300.

Si filiusfam. hereditatem per longum tempus detinuit.

10. Iidem AA. & CC. Theodoſiano.

SI filiusfamilias delatam ſibi hereditatem per longum[41] tempus detinuit: eo ipſo (utpote[42] agnita hereditate) patri ſuo ejus commodum acquiſiſſe videtur[43]. Dat. 13. Kal. Jan. CC. CONSS. 300.

An poſſeſſor cogatur titulum ſuæ poſſeſſionis dicere.

11. Impp. ARCAD. & HONOR. AA. Æternali proconſuli Aſiæ.

COgi[44] poſſeſſorem ab eo, qui expetit, titulum ſuæ poſſeſſionis dicere, incivile eſt, præter[45] eum [ſcilicet,] qui dicere cogitur, *utrum pro poſſeſſore, an pro herede poſſideat.* Dat. 12. Kal. April. ARCADIO IV. & HONORIO III. AA. CONSS. 396.

De præjudicio. 3. *De bona fide.*

12. Imp. JUSTINIAN. A. Juliano P. P.

CUm hereditatis petitioni locus fuerat, exceptio adſumebatur, quæ tuebatur hereditatis petitionem, ne fieret ei præjudicium. Magnitudo[46] etenim & auctoritas centumviralis[47] judicii non patiebatur, per alios tramites viam hereditatis petitionis infringi. Cumque multæ varietates & controverſiæ veterum exortæ ſint, eas certo fine concludentes, ſancimus[48]: Si quis hereditatis petitionem [vel ſuſceperit[49]] vel ſuſcipere ſperat, vel movere: alius autem ſuperveniens, vel ex depoſito, vel ex commodato, vel ex legato, vel ex fideicommiſſo, vel ex aliis cauſis inquietare, vel reum, vel agentem ex perſona defuncti crediderit ſibi eſſe neceſſarium: ſi quidem pro legato, vel fideicommiſſo hoc faciat, rem expeditæ quæſtionis eſſe, cum poſſit ſcriptus heres cautione[50] interpoſita non differre hanc repetitionem, ſed recte exigi, vel legatum, vel fideicommiſſum ſub ea cautela, vel ſatisdatione pro qualitate perſonarum. Quod ſi[51] non obtinuerit ejus jura, reſtituit legatarius, vel fideicommiſſarius ei datam pecuniam cum uſuris ex quarta[52] centeſimæ parte currentibus, vel agrum cum fructibus quos percepit[53], vel domum cum penſionibus: ſcilicet in utroque eorum expenſis antea neceſſariis[54] & utilibus deductis: vel, ſi ipſe[55] maluerit litem quidem conteſtari, expectare autem hereditatis petitionis eventum, hoc ei liceat facere, ut reſtitutio, ſi competeret, cum legitimis augmentis[56] legatario, vel fideicommiſſario accedat.

1 Id eſt, Falcidia, quarta, legitima. *ut l.* 5. *ſupr. tit. prox. ibi. debitum bonorum ſubſidium.* 2 An filius gravatus in legitima poſſit agere querela inofficioſæ dotis conſtante matrimonio. vide Afflictum *deciſ.* 86. Socin. *conſ.* 16. Anton. Rub. *ad l. Titia.* §. *Imperator. num.* 22. *D. de leg.* 2. Mod.

3 *L.* 5. *D.* 3. 2. *C. Theod.* 22. vid. Oldendorp. *claſſ.* 5. *act.* 5. Ea eſt generalis patrimonii vindicatio, quæ datur heredi ſcripto, & ab inteſtato, adverſus eum, qui pro herede vel poſſeſſore poſſidet. 4 Nota de SC. Hadriani. *l.* 17. *l.* 20. §. 6. *l.* 25. §. 19. *D. h. t.* 5 *d. l.* 17. 6 *d. l.* 20. §. 9. Fiſcus & privatus interdum eodem jure utuntur. *l.* 1. §. 1. *D. quod cujuscunque univerſit.* In dubio, utitur jure communi fiſcus. Martinus Laudenſis *tract. de fiſc. num.* 14. interdum minus quam communi, ut cedat privato. *l.* 10. *D. de jure fiſci.* 7 Hereditariarum rerum uſuras poſſeſſor bonæ fidei non præſtat ante litis conteſtationem: ſed nec fructus, niſi locupletior factus ſit. Poſt litem vero conteſtatam fructus rerum hereditariarum non venditarum præſtat, non modo eos quos percepit, ſed & quos percipere potuit: uſuras vero rerum venditarum ex die conteſtationis litis. *Synopſ. Baſil.* 35. *tit.* 20. *ex lib.* 42. *tit.* 1. *cap.* 51. 8 Senſus eſt, eum qui hereditatem bona fide vendidit, non teneri ad fructus & uſuras perceptas ex pretio venditionis earundem rerum hereditariarum a ſe factas ante litem conteſtatam, niſi quatenus eſt locupletior. Poſt litem vero conteſtatam teneri fructus reſtituere, quos percepit, quosque potuit percipere, ſed & uſuras proferre rerum hereditariarum a ſe venditarum, computandas tamen, non a die venditæ ei hereditatis, ſed ejus ei evictæ. 9 Quomodo id dijudicabitur? puto computandos fructus ab eo perceptos cum uſuris pecuniæ emptionis cauſa numeratæ. Quando id ſpectandum? tempore rei judicandæ. *l.* 36. §. 4. *D. h. t.* 10 *l.* 22. Ĵ. *de rei vindic.* 11 *l.* 25. §. 4. *D. h. t. l.* 78. *D. de reg. jur.* 12 Nota effectum conteſtationis emptoribus factæ. *l.* 20. §. 11. *l.* 25. §. 7. *D. h. t.* 13 Qui hereditatem litigioſam ſciens comparat, cum ipſe, tum ejus heres fructus ex ea perceptos reſtituit. *l.* 13. §. 2. *D. h. t. l.* 2. §. 17. *D. pro empt. l.* 38. §. 7. *in fin. D. de uſur. l.* 8. *D. de re judic.* 14 *l.* 13. §. 3. *D. h. t.* vid. Cujac. 9. *obſ.* 25. 15 Hereditatem nondum litigioſam ignari poſſumus emere. 16 Quod petitio hereditatis non intentatur contra titulo poſſidentem tradunt Dd. *hic*, & imprimis Caſtrenſis *in l. pro herede.* & *in l. nec ullam. D. h. t.* contra quod axioma vide exceptiones aliquot apud Socin. *Regul.* 364. Mod. 17 An uſuræ? Cujac. negat 14. *obſ.* 22. 18 Bonæ fidei poſſeſſor fructus a lite conteſtata reſtituere tenetur. 19 Fructibus augetur hereditas reſpectu malæ fidei poſſeſſoris. *l.* 20. §. 3. *in fin. D. h. t.* 20 Id eſt, a malæ fidei poſſeſſore. 21 Id eſt, ſingulari. 22 An is ſenſus eſt, emptorem ſingularum rerum hereditatis hac actione & rei vindicatione teneri? An, eum ad inſtar emptoris univerſitatis fructuum teneri? An, emptorem hereditatis vel univerſitatis, rerum ſingularum nomine etiam conveniri? An, Petitionem hereditatis non dari adverſus titulo poſſidentem? Poſtremum verum putant interpretes. De qua ſententia vid. Socin. *reg.* 296. 23 Adde *l.* 8. *D. h. t.* 24 Una & eadem hereditas nobis deferri poteſt, diverſis ſucceſſionibus. 25 Excluſus ab hereditate vindicanda per querelam inofficioſi, non prohibetur eandem alia ex cauſa vindicare. *l.* 15. §. 2. *D. de inoff.* 26 Nota de expenſis circa infirmum factis. *Goth.* Confer *l. pen. D. de religioſ. & ſumpt. fun.* Anſ. 27 Adde *l.* 50. §. 1. *D. h. t.* adde *l.* 27. *D. de religioſ. & ſumpt. fun.* 28 Vid. Cujac. 8. *obſ.* 9. 29 *l.* 31. *in pr. D. h. t.* 30 Qui ſuum recepit, id alteri non reſtituit.

31 Ratione dubitationis agere poſſumus cum legitimo tutore. 32 Vid. Cujac. 9. *obſ.* 13. 33 Κίνηται κατὰ τῶν ὡς κληρονόμων ἢ ὡς μὴ ἀγαθὴν διακατοχὴν νεμομένων &c. Id eſt, adverſus eos, qui quaſi heredes, vel eos qui quaſi non bona fide poſſident, rerum hereditariarum petitio exercetur: nec ei præſcriptio 10. vel 20. annorum obſtat. Perſonales actiones decennio, aut vicennio non tolluntur. Qui vere nec quaſi heredes, nec ut prædones poſſident, rerum hereditariarum petitionem non habent, ſed tantum in rem actionem ſpecialem, ſi nec uſu ceperunt, nec longi temporis exceptionem adquiſiverunt. *Synopſ. d. l.* 6. 57. 5. Harm. 8. §. 44. 45. 34 *l.* 9. 10. 11. *D. h. t.* 35 Petitio hereditatis præſcribitur triginta annis. 36 Adi Bellonum *l.* 2. *ſupputat. c.* 3. Vitalem *l.* 1. *variar. lect. c.* 18. Parladorium *rerum quotidian. c.* 1. §. 11. Mod. 37 *l.* 4. Ĵ. *comm. de ſucceſſionibus. l.* 16. *l.* 19. *D. qui teſtament.* 38 Nota de exceptione nullitatis teſtamenti. 39 Id eſt, antequam hereditas ejus petatur. 40 Scripto herede repudiante, ſucceditur ab inteſtato. *l.* 1. §. 1. *D. quis ordo in bonor. poſſeſſ.* 41 Quod filiusfamilias longo tempore poſſedit, præſumitur id ſciente & jubente patre poſſediſſe: & ideo ei adquiſiviſſe: adde *l.* 6. §. 3. *D. de adquir. vel omittend. hered.* 42 Hereditatem agnoviſſe intelligitur, qui eam per longum tempus detinuit. 43 Ex diutina enim poſſeſſione ſolennitas extrinſeca præſumitur. Jaſon. *ad l. ſciendum. n.* 16. *de verb. oblig.* & ibid. Alexand. *col.* 5. & *conſ.* 12. *col. pen.* & *conſ.* 17. *n.* 8. *lib.* 4. Diazium *Regul.* 310. iterum Jaſon. *ad l.* 1. *col.* 4. & 5. *infr. qui admitt.* Hippol. *ſingul.* 323. Decius *conſil.* 341. *col.* 6. & *conſ.* 558. *col.* 2. *n.* 5. Cravett. *in tract. de antiq. temp.* 2. *part. num.* 11. & 3. *part. n.* 13. Felin. *ad c. ſicut. n.* 26. *cum ſeq. extr. de re judic.* Guid. Papæ *deciſ.* 13. Socin. jun. *conſ.* 56. *n.* 6. *lib.* 1. Joan. Cephal. *conſ.* 148. *n.* 18. *l.* 1. Crot. *conſ.* 5. *ad fin.* Gozad. *conſ.* 73. Mod. 44 Eadem lex exſtat in *l.* 12. *C. Theod. de fide teſtium. l.* 11. *tit.* 39. & apud autorem *Synopſ. d. l. c.* 41. Interim ſerva hanc ſententiam, ut & ejus exceptionem. Ĵ. *h. t. l.* 2. *l.* 23. Ĵ. *de probat.* adde alias exceptiones ex Socin. *reg.* 430. 45 Conventus petitione hereditatis, cogitur titulum ſuæ poſſeſſionis dicere. *l.* 12. *D. h. t. l.* 36. *D. de rei vindic. l.* 4. *l.* 20. *D. de interrog. in jur. faciend.* vid. Cujac. 10. *obſerv.* 1. ubi tractat de differentiis petitionis hereditatis, & rei vindicationis. vid. Wurmſer. 1. *pract.* 26. *c.* 1. 46 Centumviralis judicii forma magnifica fuit, ut quæ magis ad publicorum quam privatorum formam accederet. vid. Plin. 6. *epiſt.* 5. Quintil. 10. dixi ad *l.* 17. *D. de inoffic. teſtam.* vid. Rævardum *lib. Protribunalium.* 47 De centumviralibus judiciis vid. Cujac. 10. *obſerv.* 20. adde *l.* 17. *in fin. pr. D. de inoffic. teſtam. l.* 30. *D. de liberat. leg.* ubi dixi. 48 Hæc tertia eſt deciſio ex 50. deciſionibus Imperatoris Juſtiniani: vid. Inglois *tract. ad has deciſion.* Anſ. 49 Male Haloander hæc verba ſuſtulit. Nam Græci legunt, ἢ ὑπεδέξατο. Et alioqui, ſive ſuſceperit, ſive ſuſcipere ſperat, utroque caſu differre cætera judicia ſolebat. *l.* 7. *D. h. t.* vid. Cujac. *d. loco.* & *lib.* 9. *obſ.* 27. *in princ.* 50 Hereditate controverſa, legatarii poſſunt agere contra heredem ſcriptum, & conſequi legata, præſtita cautione. *l.* 1. §. 10. *D. ſi quis omiſſa.* vid. quæ ſcripſi ad *l.* 9. Ĵ. *de leg.* 51 Cautionis & ſatisdationis latior hæc explicatio eſt. 52 Ea eſt quadrans uſuræ. 53 Non quos percipere potuit: quia bona fide accepit. 54 Poſſeſſor hereditatis neceſſarias & utiles expenſas deducit. *l.* 4. S̄. *h. t.* 55 Hac via & præſtandæ ſatisdationis onere legatarius levabitur, & ei a tempore litis conteſtatæ ſecundum teſtamentum dicta ſententia, uſuræ & fructus legatorum debebuntur. Cujac. *d. loco.* 56 Id eſt, omni acceſſione.

§. 1. Sin

§. 1. Sin autem ex contractibus defuncti agatur contra poſſeſſorem hereditatis, vel ejus rei de qua agitur: ſi quidem res ſint, vel depoſitæ, vel commodatæ, vel pignori datæ, vel aliæ, quæ extant: non [1] differri ſub prætextu hereditatis petitionis memoratum judicium: quemadmodum ſi pro fœnerata pecunia, vel alia perſonali actione agatur contra poſſeſſorem, vel petitorem, non debet judicium differri, ſed exitum ſuum accipere. Poſtquam enim hereditatis petitionis judicium finem acceperit: tunc inter petitorem hereditatis, & poſſeſſorem rationibus contractis, non aliter poſſeſſor, ſi victus fuerit, hereditatem reſtituere compellitur, niſi pro omnibus, quæ rite ab eo geſta ſunt, petitor ei ſatisfaciat [2]. Quod ſi petitor victus fuerit, ſimili modo a poſſeſſore [3] judicis officio ei ſatisfiat, vel, ſi hoc fuerit prætermiſſum, negotiorum [4] geſtorum, vel ex lege condictione [5]. §. 2. Sin autem libertates, vel a poſſeſſore, vel a petitore fideicommiſſariæ petantur, vel directæ ipſo jure dicantur competere: annale [6] tantummodo ſpatium exſpectetur a morte teſtatoris numerandum. Et ſi quidem hereditatis petitionis judicium intra id ſpatium terminum acceperit, ſecundum eventum judicii & libertates, vel effectum habeant, vel evaneſcant. Sin autem tempus annale emanaverit, tunc libertatis favore & humanitatis intuitu competant [7] quidem directæ libertates: ex fideicommiſſariis autem in libertatem ſervi eripiantur [8]: ita tamen, ſi non [9] falſum [10] teſtamentum approbetur; ſub [11] ea ſcilicet conditione, ut, ſi actores ſint, vel alias ratiociniis ſuppoſiti, etiam poſtquam perveniant in libertatem, neceſſitas eis imponatur res hereditarias & rationes reddere: jure patronatus videlicet competente ei [12] qui ex legibus ad id poſſit vocari. §. 3. Illo (ne in poſterum dubitetur) obſervando, ut [&] ipſa hereditatis petitio omnimodo bonæ [13] fidei judiciis connumeretur. Dat. Kal. Septemb. *Conſtantinop.* LAMPADIO & ORESTE CONSS. 530.

TIT. XXXII.
DE REI [14] VINDICATIONE.

De mancipiis bona, vel mala fide poſſeſſis.

1. Impp. SEVERUS & ANTONINUS AA. Cæciliæ.

Etiam per alienum ſervum bona [15] fide poſſidens, ex re ejus qui eum poſſidet, vel ex operis ſervi acquiri dominium, vel obligationem placuit. Quare ſi tu quoque bona fide poſſediſti eundem ſervum, & ex nummis tuis mancipia eo tempore comparavit, potes ſecundum juris formam uti defenſionibus tuis. §. 1. Mancipium autem alienum mala [16] fide poſſidenti nihil poteſt acquirere: ſed qui tenet, non tantum ipſum, ſed etiam operas ejus, necnon ancillarum partus [17], & animalium fœtus reddere cogitur. PP. 3. Non. Maji, *Eboraci* [18], FAUSTINO & RUFO CONSS. 211.

De ædificio.

2. Imp. ANTONINUS A. Ariſtæneto.

Si [19] inferiorem [20] partem ædificii, quæ ſolum contingit, ad te pertinere probare potes, eam quam vicinus [tuus] impoſuit, acceſſiſſe dominio tuo non ambigitur. Sed & id [21], quod in ſolo [22] tuo ædificatum eſt, quoad in eadem cauſa manet, jure ad te pertinet [23]. Si vero fuerit diſſolutum [24], ejus materia ad priſtinum dominum redit: ſive bona fide, ſive mala [25] ædificium extructum ſit: ſi [26] non donandi animo ædificia alieno ſolo impoſita ſint. PP. 12. Kal. Nov. ANTONINO A. IV. & BALBINO CONSS. 214.

De venditione rei alienæ.

3. Imp. ALEXANDER A. Dominæ.

Mater tua, vel maritus fundum tuum [27] invita, vel ignorante te vendere jure non [28] potuit: ſed rem tuam a poſſeſſore vindicare etiam [29] non oblato pretio poteris. Sin autem poſtea [30] de [31] ea venditione conſenſiſti, vel alio modo proprietatem ejus amiſiſti: adverſus emptorem quidem nullam habes actionem: adverſus [32] venditorem vero de pretio negotiorum geſtorum actionem exercere non prohiberis. PP. 3. Kal. Nov. ALEXANDRO A. II. & MARCELLO CONSS. 227.

4. Imp. GORDIANUS A. Muniano militi Africæ.

Adverſus eos, qui a malæ fidei poſſeſſoribus fundum bona fide comparaverunt, ita tibi actio competit, ſi prius [33] quam uſucapionem [34] impleverint, vel longæ poſſeſſionis præſcriptionem adipiſcerentur, dominium ad [35] te pervenerit. PP. 12. Kal. Novemb. PIO & PONTIANO CONSS. 239.

De malæ fidei poſſeſſore.

5. Idem A. Heraſiano.

Domum [36] quam ex matris ſucceſſione ad te pertinere, & ab adverſa parte injuria occupatam eſſe oſtendis; Præſes provinciæ cum [37] penſionibus, quas percepit, aut percipere [38] poterat, & omni cauſa damni dati reſtitui jubebit. Ejus [39] autem, quod impendit, rationem haberi non [40] poſſe merito reſcriptum eſt, cum malæ fidei poſſeſſores, ejus, quod in rem alienam impendunt, non eorum negotium gerentes quorum res eſt, nullam habeant repetitionem, niſi [41] neceſſarios ſumptus fecerint. Sin autem utiles: licentia eis permittitur ſine [42] læſione prioris ſtatus rei eos auferre. PP. 5. Id. Feb. GORDIANO A. & AVIOLA CONSS. 240.

De rebus emptis ex pecunia depoſita.

6. Idem A. Ulfronio.

Si [ex] ea [43] pecunia, quam depoſueras, is apud quem collocata fuerat, ſibi poſſeſſiones comparavit, ipſique traditæ ſunt, tibi vel omnes tradi, vel quaſdam ex his compenſationis cauſa ab invito eo in te transferri, injurioſum eſt. PP. 5. Id. Julii, GORDIANO A. & AVIOLA CONSS. 240.

De partu ancillæ.

7. Imp. PHILIPPUS A. & PHILIPPUS N. Cæſ. Antonio.

Partum [44] ancillæ matris ſequi conditionem, nec ſtatum patris in hac ſpecie conſiderari, explorati juris eſt. PP. 13. Kal. Nov. PHILIPPO A. & TITIANO CONSS. 246.

De re empta ex pecunia militis.

8. Idem A. & C. Philippo militi.

Si (ut proponis) pars adverſa pecunia tua quædam nomine ſuo comparavit, Præſes provinciæ utilem vindicationem obtentu militiæ [45] tibi eo nomine impertiri deſideranti, partes æquitatis non negabit. Idem mandati quoque, ſeu negotiorum geſtorum actionem inferenti ſibi juriſdictionem præbebit. PP. 2. Non. Mart. PRÆSENTE & ALBINO CONSS. 247.

De re dotali.

9. Imppp. CARUS, CARINUS, & NUMERIANUS AAA. Antonio.

Doce ancillam, de qua ſupplicas, dotalem [46] fuiſſe [47], in notione Præſidis [48]. Quo patefacto, dubium non erit vindicari ab uxore tua nequiviſſe. PP. 3. Kal. Mart. CARO & CARINO AA. CONSS. 283.

De ſervis, & de probationibus.

10. Imp. DIOCLET. & MAXIM. AA. & CC. Januario.

Cum ſuper vernis mancipiis nulla inſtrumenta te habere adſeveres, in judicio, in quo negotium coeptum eſſe proponitur, id, quod in reſcripto conſulitis, probare debebis. Judex enim non ignorat ſervorum dominia [49] etiam citra inſtrumentorum exhibitionem aliis probationibus, vel ipſorum interrogatione poſſe oſtendi. PP. G. 2. Id. Februar. ipſis IV. & III. AA. CONSS. 290.

De ſatis, de plantis.

11. Iidem AA. & CC. Gallano.

Si quis ſciens alienum agrum ſevit [50], vel plantas [51] impoſuit: poſtquam [hæ] radicibus terram fuerint amplexæ, ſolo cedere rationis eſt. Domini enim magis ſegetem, vel plantas, quam per hujuſmodi factum, ſolum ſuum facit. Sane eum, qui bona fide poſſidens, hoc fecerit, per doli [52]

1 De exceptione, ne fiat hereditati præjudicium, vid. Rebuff. tract. de except. n. 585. 2 l. 4. ſupr. h. t. l. 39. §. 1. ff. de damn. infect. 3 Si de eo petitor poſſeſſorve judicem admonuerit. 4 Si judicem non admonuerit, & hereditario nomine ſolverit de ſuo: quia verum heredem liberavit. 5 Si ſuo nomine ſolverit, quia etſi verum heredem ipſo jure non liberavit, exceptione tamen is poteſt ſe tueri adverſus creditores. l. ſi quid. 31. ff. h. t. 6 Cur etiam legata non differuntur in annum? legatorum, quam libertatum facilior eſt repetitio. Tarde concedenda, quæ data non adimuntur. Tacit. 13. 7 Libertates directæ competunt: fideicommiſſariæ, debentur & præſtantur. l. 36. in fin. ff. ad leg. Falcid. legata etſi directa plerumque præſtantur, non competunt. l. qui fundum. 87. §. ſi tu. 3. ff. ad l. Falcid. 8 Eripi dicuntur in libertatem, quibus lex libertatem, quæ præſtari debuit, repræſentat. 9 Quæ ex falſo teſtamento repræſentata vel præſtita eſt libertas, non revocatur. l. 47. ff. de manumiſſ. teſtam. ſed non videtur legere præſentata ex teſtamento falſo, quod nunquam fuit. 10 Cur non excipit etiam inofficioſum? ſecundum l. Papinian. in fin. ff. de inoffic. teſtam. petitio hereditatis de inofficioſo hoc titulo non continetur, quæ proprium jus habet, quia reſciſſoria. 11 Lex in repræſentanda libertate hanc injicit conditionem. 12 Id eſt, ei qui ex teſtamento, vel ab inteſtato præſtare libertatem debuit, ſi ſecundum eum pronunciatum ſit. Cujac. d. loco. 13 Petitio hereditatis a Juſtiniano fit bonæ fidei. §. 28. Inſt. de act. vid. Cujac. 3. obſ. 17. id proprium eſt conſtitutionum. Idem 17. obſ. 4.

14 L. 6. D. 1. 2. C. Theod. 23. Papon. 8. Arreſt. 13. Oldendorp. claſſ. 3. act. 2. Datur autem rei vindicatio domino directo, vel utili adverſus poſſeſſorem. 15 l. 10. l. 23. ff. de adquir. rer. dom. l. 1. §. 6. ff. de adquir. vel amitt. poſſ. Inſtit. per quas perſonas cuique. in princ. §. 1. Inſt. per quas perſon. nob. 16 l. 22. ff. de adquir. rer. dom. l. 1. §. 6. ff. de adquir. vel amitt. poſſ. l. 14. l. 34. in fin. D. de ſtip. ſerv. 17 l. 20. §. 3. D. h. t. 18 Hoc anno Severus, autor hujus legis, vallum crebris turribus munitum in Britannia per centum triginta duo millia paſſuum de mari ad mare perduxit, ut partem provinciæ graviſſimis præliis receptam ſecuriorem faceret. Et hinc primum leguntur inſcriptiones, quibus Severus appellatur Britannicus Max. Trib. Pontif. 18. & Antoninus Britannicus & P. Sept. Geta Pius Auguſtus Britannicus, ex uno latere, & altera parte victoriæ Britanniæ. Caſſiodor. in Chronico. Beda Hiſt. Eccleſiaſt. 1. c. 5. Paulus diaconus 8. c. 1. Spart. Herodian. Dion. in Severo. 19 Syn. Baſil. 15. tit. 1. c. 84. 2. Harm. 5. §. 54. & 55. 20 Pars ſuperior ædificii cedit inferiori. vid. l. 28. D. de adquir. rer. dom. 21 Ædificium ſolo cedit. vid. tamen exceptiones apud Socin. reg. 111. 22 Et re immobili. l. 2. in fin. J. de ſervitutib. Ædificium cedit ſolo. §. 29. Inſtit. de rer. diviſ. 23 An expenſas deducit qui ædificavit? ita judicatum a ſenatu Pariſienſi refert Lucius 11. Placit. 16. Arreſt. 2. & Bugnon. in legib. abrogatis. 24 Soluto ædificio, materia redit ad priorem dominum. d. §. 29. 25 Imo diruto ædificio non fit ejus materia. l. 7. §. 12. D. de adq. rer. dom. vid. quæ not. ad l. 38. D. de her. pet. adde Molin. in conſuet. Pariſ. tit. 1. gl. 5. n. 101. ad 110. Cujac. 10. obſ. 1. 13. obſ. 6. 26 Id non præſumitur, niſi probetur. adde l. 14. ff. de donat. 27 Vid. tit. J. de reb. alien. non alien. 28 l. 11. ff. de reg. jur. l. 4. J. de reb. alien. non alien. 29 l. 23. J. h. t. 30 Venditio nulla ratihabitione fit utilis. adde l. 7. in fin. ff. quod cum eo. 31 Id eſt, in eam venditionem conſenſiſti. 32 l. 1. J. de reb. alien. non alien. 33 Res aliena a bonæ fidei emptore poteſt uſucapi, vid. l. 2. J. de præſcript. longi temp. 34 Uſucapere poteſt, qui a malæ fidei poſſeſſore bona fide rem comparavit, ut hic: & Inſt. de uſucap. in princ. & ibi: & §. 7. quod autem ad eas res. Synopſ. Baſilic. 15. tit. 1. cap. 84. 3. Harm. 3. §. 45. 35 Id eſt, a te omiſſum non fuerit. 36 Malæ fidei poſſeſſor domus, eam cum penſionibus & omni cauſa reſtituere debet. Synopſ. Baſilic. 15. tit. 1. c. 85. Goth. De interpret. hujus legis vid. Sarmient. l. 1. c. 10. Wamez. centur. 2. conſ. 28. n. 32. Anſ. Adde Ludovicum Roman. conſil. 454. & Copum, de fructib. lib. 7. tit. 3. cap. 9. S. L. 37 l. 12. J. l. 17. §. 1. verſ. Quod ſi. ff. h. t. l. 19. in fin. princ. ff. de uſuris. 38 l. 78. ff. de reg. jur. l. 1. in fin. S. de petit. hered. 39 Impenſas in alieno factas malæ fidei poſſeſſor non recipit, niſi neceſſarias: utiles tamen recipit, ſi ſine læſione priſtini ſtatus auferre poteſt. Synopſ. Baſilic. 15. tit. 1. cap. 85. 2. Harmen. 18. 45. & 12. 40 Imo poteſt, l. 38. ff. de hered. petit. d. l. ult. J. h. t. 41 Malæ fidei poſſeſſores neceſſariarum impenſarum rationem habent. vid. Cujac. 10. obſ. 1. 42 l. 38. in fin. ff. h. t. l. 32. §. 5. ff. de admin. & peric. tut. 43 Res empta ex pecunia depoſita non eſt deponentis: niſi de depoſito apud argentarium agatur, & ita res non ſuccedit loco pecuniæ. vid. l. 8. J. ſi quis alteri vel ſibi. l. 8. in fin. ff. de impenſ. in rem dot. l. 8. J. h. t. Itaque prædia ipſa ex pecunia nummiſque depoſitis comparata actori reſtituere non cogitur, ſed nummos ipſos. Synopſ. Baſilic. 15. tit. 1. cap. 86. hoc eſt tantundem. 44 Partus ventris conditionem ſequitur, quod ad ingenuitatem attinet. l. ult. J. de liberali cauſ. vel ſervitutem, ut hic: Synopſ. h. t. cap. 87. C. Gregoriano l. 3. tit. de rei vindic. quod ad honores, & alia quædam onera, patris. l. ult. J. de fugitivis. l. 22. 36. 44. J. de decurion. vid. l. ult. J. de murileg. & Gynæciar. Huc refer l. 19. ff. de ſtatu hom. adde caſum l. 5. §. 2. ff. de rei vindic. l. 52. §. 20. ff. de furtis. l. 19. §. 7. ff. locati. vid. l. ult. ff. de adquir. rer. dom. 45 Emptum pecunia militis (idem eſt in minore. l. 52. verſ. Plane. ff. de peculio. adde quæ notavi ad l. 5. §. 17. ff. de trib. act. l. 3. J. arbitrium tutelæ.) ejus eſt, ſpeciali favore, ut hic: regulariter ſecus. l. 6. S. h. t. An idem in re empta pecunia dotali? vid. l. 12. J. de jure dot. l. 55. in fin. ff. de donat. inter vir. Porro de privilegiis militum vid. Oldendorp. cap. 12. de jure ſingulari. 46 Res dotales conſtante matrimonio, in dominio ſunt mariti. vid. l. 7. §. 3. ff. de jure dot. adde l. 13. §. 10. ff. de hered. petit. ſed vid. l. in rebus. 30. J. de jure dot. ideoque conſtante matrimonio, rem dotalem uxor vindicare non poteſt. Quid? num idem in rebus paraphernalibus? vid. l. ult. J. de pact. conventis. vid. Wurmſer. 1. pract. 37. c. 7. 47 Forte ita legendum, fuiſſe: in notione præſidis, quo patefacto. Verum nil opus, ſi, ut jam fecimus, ſic interpungatur: Doce in Notione Præſidis. 48 Adi Coraſium lib. 5. miſcellan. cap. 14. Guibertum de dote pag. 44. Quæſadam l. 1. quæſt. jur. c. 14. Vandum l. 2. quæſt. variarum c. 4. Mod. 49 Dominium poteſt probari per teſtes, vel per inſtrumenta, interdum per tormenta. l. 4. J. de probat. & interrogationes. Synopſ. Baſil. 15. tit. 1. cap. 90. 50 Sata & plantata ſolo cedunt. l. 53. ff. h. t. l. 9. ff. de adquir. rer. dom. §. 31. 32. Inſt. de rer. diviſ. Amittuntur autem ab eo, qui mala fide ſevit vel plantavit: ab eo vero qui bona fide, ſervantur exceptione doli mali. Synopſ. Baſil. d. loc. c. 9. 51 d. §. 31. d. l. 9. l. 5. §. 3. ff. h. t. 52 l. 27. §. 5. l. 48. ff. h. t.

mali

mali exceptionem contra vindicantem dominium ſervare ſumptus, juris auctoritate ſignificatum eſt. Dat. Kal. Mart. *Sirmii*, AA. CONSS. 293.

De ancilla vendita, & partu ejus.

12. Iidem AA. & CC. Alexandro.

Incivile [1] atque inuſitatum eſt, quod poſtulas, ut mancipium, quod tradidiſti, & eo [2] modo dominium ejus transtuliſti, invito eo, ex noſtro reſcripto [3] tibi aſſignetur [4]: Unde intelligis, ancillæ ſemel emptoris factæ filios etiam poſtea natos, ejus [5] dominium ſequi, cujus mater eorum eo tempore fuerit. Sane de pretio [6], ſi non hoc ante probatum fuerit te recepiſſe, conveni adverſarium tuum. G. Id. April. AA. CONSS. 293.

De judicio poſſeſſorio & petitorio.

13. Iidem AA. & CC. Cytichio.

Ordinarii juris eſt, ut mancipiorum orta quæſtione, prius exhibitis mancipiis [7] de [8] poſſeſſione judicetur, ac tunc demum proprietatis cauſa ab eodem judice decidatur. Dat. Id. April. AA. CONSS. 293.

De domo filii empta a matre.

14. Iidem AA. & CC. Septianæ.

Cum [9] a matre domum filii, te ſciente, comparaſſe proponas, adverſus eum dominium vindicantem, ſi matri non [10] ſucceſſit [11], nulla te exceptione tueri potes. Quod ſi venditricis obtinet hereditatem, doli mali exceptione, pro [12] qua portione ad eum hereditas pertinet, uti non prohiberis. Dat. 3. Kal. Jul. AA. CONSS. 293.

De duobus emptoribus in ſolidum.

15. Iidem AA. & CC. Aureliæ Philoxenæ.

Quotiens [13] duobus in ſolidum prædium jure diſtrahitur: manifeſti juris eſt, eum, cui priori traditum eſt, in detinendo dominio eſſe potiorem [14]. Si igitur antecedente [15] tempore te poſſeſſionem emiſſe, ac pretium exolviſſe apud Præſidem provinciæ probaveris: obtentu [16] non datorum inſtrumentorum expelli te [a] poſſeſſione non patietur. Erit ſane in arbitrio [17] tuo, pretium, quod dediſti, cum uſuris recipere: ita tamen, ut perceptorum fructuum ac ſumptuum ratio habeatur: cum, & ſi ex cauſa donationis [18] utrique dominium rei vindicetis; eum cui priori poſſeſſio ſoli tradita eſt, haberi potiorem conveniat. Dat. 2. Kal. Octob. AA. CONSS. 293.

De ædificato in area communi.

16. Iidem AA. & CC. Januario.

Si in area communi [19] domum aliquis extruxit, hanc vobis communem juris fecit ratio: cujus portionem ab eo, qui bona fide poſſidens ædificavit, ſi velis vindicare, ſumptus offerre debes, ne doli mali poſſis exceptione ſubmoveri. Dat. Id. Novemb. *Sirmii*, AA. CONSS. 293.

De eo, cui a domino denunciatum eſt, ne emeret.

17. Iidem AA. & CC. Sabino, & aliis.

Si [20] fundum veſtrum, vobis per denunciationem [21] admonentibus volentem ad emptionem accedere, quod diſtrahentis non fuerit, non recte is, contra quem preces funditis, comparavit, vel alio modo mala fide contraxit, tam fundum veſtrum conſtitutum probantibus, quam fructus [22], quos eum mala fide percepiſſe [23] fuerit probatum, aditus Præſes provinciæ reſtitui jubebit. Dat. 12. Kal. Dec. *Sirmii*, AA. CONSS. 293.

De errore.

18. Iidem AA. & CC. Claro.

Re [24] tua apud alium manente, proprietatis error [25] nihil tibi nocere potuit: niſi alia contra te cauſa intervenerit. G. 3. Kal. Jan. AA. CONSS. 293.

De probationibus.

19. Iidem AA. & CC. Calliſtrato.

Indicia [26] certa [27], quæ jure non reſpuuntur, non minorem probationis, quam inſtrumenta, continent fidem [28]: Quo jure, ſi de proprietate domus ambigis, negotiumque integrum eſt, uti non prohiberis. G. 2. Kal. Jan. *Sirmii*, AA. CONSS. 293.

Si ſervus detineat.

20. Iidem AA. & CC. Quartillæ.

Non ſervum [29], quem res tuas detinere adſeveras, ſed ejus dominum [30] de rebus repetendis conveniendum eſſe perſpicis. G. Kal. Mart. CC. CONSS. 293.

De in litem jurando.

21. Iidem AA. & CC. Hierocli.

A Poſſidentibus vindicata mancipia, quorum dominium ad vos pertinere intenditis, ſi [31], poſteaquam impleveritis intentionem, hæc non reſtituantur, juriſjurandi [32] ſolennitate ſecuta, condemnatio procedere debet. Petita, 6. Id. Octob. CC. CONSS. 294.

De fructibus.

22. Iidem AA. & CC. Diodotæ.

Certum eſt, malæ fidei poſſeſſores omnes [33] fructus ſolere cum ipſa re præſtare: bonæ fidei vero, extantes [34]: poſt autem litis conteſtationem, univerſos. Dat. 3. Kal. Novemb. CC. CONSS. 294.

1 Syn. Baſil. 15. tit. 1. c. 92. 2 Traditione dominium transfertur. l. 20. S. de pactis. vid. l. 9. §. 3. ff. de adquir. rer. dom. 3 Vid. l. 35. infr. de donat. Alienatio ſeu res vendita non revocatur ex reſcripto, licet agi poſſit ad pretium ſolutum. Syn. Baſil. ibid. 4 Molinæus ad rubr. de verb. oblig. cap. 58. Mod. 5 Vid. l. 7. ſupr. h. t. l. ult. ff. de adquir. rer. dom. 6 Nondum tibi numerato, ut quia emptori fidem habuiſti de pretio. vid. l. 19. ff. de contrahend. empt. §. 41. Inſt. de rer. diviſ. vid. Wurmſer. 1. pract. 31. c. 3. 7 De quo Vaconius l. 2. declarat. 44. Menochius de arbitr. jud. caſ. 371. Berojus quæſt. 23. Mod. 8 Poſſeſſorium præfertur petitorio. vid. l. 3. infr. de interdict. 9 Rem alienam comparans rei vindicatione tenetur. Quod ſi rei dominus venditori ſucceſſit? pro qua parte heres eſt, ratam venditionem habere cogitur. Synopſ. h. t. c. 94. Harm. 3. tit. 3. §. 99. 10 Fundi dominus, ejuſdem venditori ſuccedens, facto ejus obligatur: aliud ſi non ſuccedit. l. 3. infr. de reb. alien. non alienand. l. 14. infr. de evictionib. l. 15. l. 24. infr. de donat. l. 73. ff. de evictionib. l. 1. §. 1. ff. de except. rei vend. l. 149. ff. de reg. jur. & ita heres factum defuncti improbare non poteſt. 2. Feud. 58. §. 2. 11 Filius non poteſt venire contra factum defuncti. Cravetta conſil. 200. Jaſon. ad l. fin. §. in computatione n. 9. cum ſequent. infr. de jure deliberandi. Curtius Senenſ. conſil. 1. col. fin. in fin. Grammaticus deciſ. 93. num. 8. Bartolus ad l. 2. infr. ſi in fraud. patr. Pariſienſis conſ. 33. n. 95. cum ſeq. l. 3. Dec. ad l. ſi debitori. 1. limit. ſupr. de pactis. Ari. Pinell. in repetit. ad l. 1. infr. de bon. matern. in 3. part. n. 81. & ſeq. Socinus junior conſil. 112. n. 11. l. 2. Tiraquellus de utroque retractu tit. 1. §. 1. gloſſ. 9. n. 47. & ſeq. & n. 57. Mod. 12 Vide quæ not. ad l. 56. §. 1. ff. de verb. oblig. 13 l. 4. C. Gregor. h. t. Prior in traditione emptor vel donatarius, potior eſt in dominio rei: etſi neque pretium ſolvit, neque inſtrumenta rei conſecutus eſt. Synopſ. Baſil. 15. tit. 1. περὶ πραθέντος εἰς δύο πρόσωπα ἀγροῦ, id eſt, de prædio duobus vendito, c. 95. 3. Harm. 3. §. 93. Paul. 5. ſentent. 11. §. 4. Goth. Idem in Emphyteuſi & feudo. Valaſc. de jure Emphyteut. quæſt. 14. n. 7. Exceptio eſt in iis caſibus, ubi dominium ſine ulla traditione acquiritur. Ut ſi quid prius Eccleſiæ vendatur, & poſtea alteri idem ſimul vendatur & tradatur, præfertur Eccleſia. Idem in civitate. l. ult. ſupr. de Sacroſanct. Eccleſ. Covarruv. 2. reſolut. 19. n. 1. cum ſeqq. Gail. lib. 2. obſ. 55. Idem jure Canonico in beneficiis conſtitutum. cap. Tibi. de reſcript. in 6. cap. Si tibi abſenti. de præbend. & dign. in 6. Et Principis conceſſio prima præfertur poſteriori. l. prædia. infr. de locat. præd. civil. l. 11. t. 70. Anſ. 14 Ad confirmationem & extenſionem eorum, quæ ad hanc legem adnotavit Gothofredus, vide Gomeſium variar. reſolut. cap. 20. tom. 2. cap. 2. num. 20. Guterium 1. part. reſolution. cap. 20. Joan. Aurpachum lib. 2. epiſt. Jurid. cap. 8. Pileum quæſt. 22. Socin. reg. 118. Guidon. Pap. deciſ. 22. & deciſ. 509. Decium ad Reg. Contractus. n. 18. de reg. jur. & conſil. 247. Aretin. ad §. actionum. coll. 11. Inſtit. de action. Pariſ. conſil. 1. num. 106. lib. 1. Jaſonem ad l. fin. num. 29. & ſeqq. ſupr. de ſacroſ. eccleſ. Hippolytum ſingul. 82. Alexandrum conſil. 122. num. 3. lib. 5. Baldum conſil. 39. Socin. jun. conſil. 93. & ſeq. lib. 2. Antonium Neguſantium in tract. de pignor. & hypothec. 1. membr. 5. part. num. 46. in 9. vol. Covarruviam in tract. variar. reſol. lib. 2. cap. 19. num. 1. cum ſeqq. & ad cap. quamvis. de pact. lib. 6. part. 1. §. 4. n. 2. Cephal. conſil. 97. num. 2. 1. part. & conſ. 147. num. 11. & 18. Emanuel. Soaren. in theſauro recept. ſentent. ſub lit. L. n. 154. cum ſeqq. Mod. 15 Aurelia Philoxena prior rem emerat, pretium ſolverat, traditione fundum acceperat, nondum tamen inſtrumentum fundi receperat. Quid juris in re ſibi vendita habeat quæri poteſt? Erit in ejus arbitrio fundum retinere: vel pretium quod dedit cum uſuris recipere, & fructus cum ſumptibus compenſare. Recte dixi, retinere. Nam is, cui prior tradita eſt poſſeſſio, potior eſt. 16 Duobus ſi res ſimul vendita eſt, vel ab uno, duobusve non dominis (l. 9. §. 4. ff. de Public. in rem. cui tamen opponitur lex 14. ff. qui potiores. l. 31. in fin. ff. de act. empt.) vel a vero rei domino, in ejus rei dominio præferendus is erit, cui res prius erit tradita, ſupr. h. t. adde l. 98. ff. de reg. jur. Sin diverſis temporibus, qui prior traditione fuerit, licet emptione poſterior, is erit jure potior. l. 6. infr. de hered. vel action. vendit. Nec intereſt eo caſu, verus dominus rei diſtrahat, an non dominus. l. 9. §. 4. ff. de Public. in rem. Quid ſi duobus ſimul vendita eſt, ſed tamen res uni tradita, alteri vero ejus inſtrumentum, quis potior? An is, qui rem accepit, an qui inſtrumentum? Utique is qui rem accepit: & hic ſenſus genuinus videtur hujus legis, quem & Græci confirmant. Synopſ. & Harm. d. loco. Quod etiam oſtenſum legis hujuſce principio: niſi & ſpeciem ponas, ut paulo ante ſubjeci. Alium tamen vid. apud Cujac. 18. obſ. 31. Cauſa dubitandi naſcitur ex l. 1. infr. de donat. in qua tradito inſtrumento, res ipſa cenſetur tradita. Quid ſi Titius nondum rei dominus rem tibi tradidit: Factus poſtea dominus, eandem alteri vendidit? Tune illo potior, ut in transferendo dominio magis traditio tibi facta a venditore, quam dominium rei venditæ competens ei ſpectetur? Utique tu potior es. l. 72. ff. h. t. Quid ſi mihi a non domino res ſit vendita & tradita: tibi a domino eadem vendita ſit nec tradita? tu potior. l. 31. in fin. ff. de act. empt. Quid ſi duobus donata? ut ſupr. h. t. Quid ſi duobus locata? vid. quæ ſcripſi ad l. 9. infr. de locato. Quid ſi duobus pignorata? Contrarium jus eſt: ſemper enim potior eſt is in pignore, cum quo primum de pignore convenit. Nec habetur ratio traditionis prioris factæ vel creditori vel emptori. l. 12. in fin. l. 14. ff. qui potiores. Cur tam varie? Pignus ſolo conſenſu contrahitur. l. 4. ff. de pignoribus & hypoth. dominia vero non conſenſu, ſed traditionibus transferuntur. l. 20. ſupr. de pactis. Ideoque in pignoribus conſenſus, non traditionis: in dominiis vero, traditionis, non conventionis tempus ſpectatur. l. 3. infr. qui potiores. Eſtne perpetuo verum in dominii cauſa, eum cui res prius tradita eſt, potiorem eſſe? non eſt verum. Quid enim ſi ſcivit rem eſſe jam venditam? Roland. a Valle 1. conſ. 9. num. 27. Quid ſi res primo emptori vendita fuerit cum hypotheca ſine traditione? Tiraquellus de retractu conventional. §. 3. num. 5. Quid ſi priori jus quæſitum eſt a Notario? hoc enim caſu volunt interpretes adquiri priori actionem ipſo jure, ſine ceſſione. vid. Roland. a Valle 1. conſ. 19. num. 16. & ſeq. Idem dicendum, ſi res vendita ſit Eccleſiæ. l. ult. ſupr. de ſacroſ. Eccleſ. Alias exceptiones adde ex Socino reg. 118. Limita quoque hanc regulam in feudis, in perſona Eccleſiaſtica vendente: Item, quoties venditor prioris emptoris nomine conſtituit ſe precario poſſidere, vel ſi res vendita ſit perſonæ privilegiatæ: quales Eccleſiam eſſe, & eccleſiaſticam perſonam, & Chriſti pauperes, notat Marſilius ſingulari 82. 17 Re duobus vendita, in ejus cui ea tradita eſt, arbitrio poſitum eſt, eam vel retinere vel reſtituere. Poſtremo caſu: ut pretium, ejuſque uſuras, & ſumptus poteſt petere: ita fructus ex re perceptos venditori reſtituit. 18 Vid. Paul. 5. ſentent. 11. §. 4. l. penult. Cod. Gregorian. de donationib. Cujac. ibi: & ad l. 6. ff. de diverſ. tempor. præſcript. 9. ad Afr. in fin. 19 Quod in communi fundo ſocius ædificat, commune facit: ſumptus tamen partem a ſocio poteſt repetere. vid. l. 4. infr. de ædific. privat. 20 Emens fundum a non domino, ipſo domino denunciante ne emeret, fundum una cum fructibus reſtituere cogitur. Synopſ. h. t. cap. 97. 21 Vid. l. 10. §. 3. ff. quæ in fraud. creditor. 22 l. 5. ſupr. h. t. 23 Et de his etiam tenetur, quos percipere potuit. l. 1. in fin. infr. de fide & jure haſtæ. 24 Dominium rei cum apud aliquem manet, error nihil obeſt. Synopſ. Baſil. 15. tit. 1. περὶ πλάνης. cap. 64. 25 Qui rem ſuam ignorans conducit, vel pignori accipit, ejus dominium non abjurat. l. 29. in fin. ſupr. de transact. l. 2. infr. comm. divid. l. 20. l. 23. in fin. infr. de locato. l. 7. in fin. ff. de reſcindend. vendit. l. 35. ff. de adquir. rer. dom. 26 Indicium, (probationis eſt ſpecies a judice admittenda) dominium probat. An qualecunque? Minime, ſed ſi certum indicium fuerit, ut hic: ad probationem indubitatum. l. ult. infr. de probat. argumentum liquidum. l. 2. in fin. infr. de in litem jurando. 27 Cæteraque quæ jure &c. Hal. Poteſt etiam tolerari hæc lectio. l. 1. infr. de fide inſtrum. 28 In hac materia vide diligenter Pariſienſ. conſil. 104. num. 102. lib. 1. & prius etiam conſil. 17. Bald. ad l. ſive poſſidetis. de probat. Salycet. pleniſſime ad l. fin. num. 6. cum ſeqq. de quæſtionib. Innocent. ad c. ſicut. extr. de ſimonia. Bald. & Imol. ad l. fin. ff. de heredib. inſtituend. & ad l. fin. de probat. Rom. conſ. 451. Caſtrenſ. 97. Cæpoll. conſ. 27. & 38. Alexand. conſ. 40. Mod. 29 Servus detinens res alienas, non ipſe convenitur: ſed ejus dominus, Synopſ. h. t. cap. 100. 30 Servus rem meam detinens non convenitur: ſed ejus dominus. 31 l. 2. infr. de probat. 32 Adverſus eum, qui rem vindicatam non reſtituit, jurat dominus in litem. l. 1. 2. ff. & infr. de in litem jurando. 33 Puta naturales, induſtriales. l. 48. ff. de adquir. rer. pendentes. l. 44. ff. de rei vind. extantes. l. 22. §. 2. ff. de pignorat. action. perceptos, ſive ſint, ſive non ſint conſumpti. §. 35. Inſt. de rer. diviſ. quos percipere potuit. l. 1. in fin. infr. de fide & jure haſtæ. §. 2. Inſt. de off. jud. ante & poſt litem conteſtatam. l. 1. in fin. ſupr. de petit. hered. omnes denique. l. 25. ff. de uſuris. Sed tamen expenſæ in colligendis fructibus factæ ei reſtituuntur, ut & omnes ſumptus, quibus res ipſa facta eſt melior, vid. quæ ſcripſi ad l. 38. ff. de petit. hered. 34 Lex eſt difficilis, ſi quæ hoc titulo alia. Contrarias ſententias ita conciliabo paucis. Bonæ fidei poſſeſſor fructus extantes, ut hic: ſtantes, l. 27. in princ. ff. de uſufruct. & quemadmod. pendentes, l. 44. ff. de rei vindic. reſtituit. vid. quæ notavi ad l. 8. in fin. ff. de annuis & menſtr. at non eos quos percipere potuit. §. 2. Inſtit. de offic. jud. hoc ſit dictum generaliter. Si magis ſpecialia quærimus: Naturales jam conſumptos ſuos facit, & ita l. 48. ff. de adquir. rer. dom. accipe, quæ ait bonæ fidei poſſeſſorem ſuos facere, non modo artificiales, ſed omnes (eam tamen vocem nota a quibuſdam referri ad fructus ab alio ſatos alterius opera provenientes) ſed cum Juriſconſultus particulam omnes opponat induſtrialibus, neceſſe eſt ea intelligi naturales: Naturales enim artificialibus opponuntur non ſ.ti, niſi locupletior factus ſit: & huc etiam refer legem 1. §. 1. ſupr. de petit. hered. Naturales vero perceptos tantum, nondum tamen conſumptos, ſuos non facit: ad hunc caſum refer legem 45. in fin. ff. de uſur. Quid artificiales quos cultura & cura, §. 35. Inſt. de rer. diviſ. diligentia & opera, l. 48. ff. de acquir. rer. dom. factoque ſuo percepit, l. 45. in fin. ff. de uſur. eos lucratur: etiam ſimul atque a ſolo ſeparati ſunt. l. 78. ff. h. t. l. 48. ff. de adquir. rer. dom. neque refert, a quo ſeparati ſint. Satis eſt enim, ut quoquo modo fuerint a ſolo ſeparati. l. 25. §. 1. in fin. ff. de uſur. Quid ſi a ſolo ſeparavit fructus ab aliquo tertio ſatos? idem dicendum fuerit. l. 25. §. 1. ff. de uſuris. Et hæc quidem de fructibus perceptis ante litis conteſtationem. Poſt litis vero conteſtationem perceptos univerſos reſtituit, ut hic, l. 1. in fin. ſupr. de petit. hered. Quid? ſuperiori ſententia num intelligimus fructus dotis mariti fieri, ſimul atque percepti ſunt? Minime. Dividuntur enim ſoluto matrimonio inter maritum & uxorem, ejuſve heredes pro rata temporis, quo matrimonium conſtitit. l. 7. §. 1. ff. ſoluto matrim.